

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	
فصل اول: کلیات طرح	
مقدمه	
۱-۱- بیان مساله تحقیق.....	۷
۲-۱- اهمیت موضوع تحقیق و دلایل انتخاب آن.....	۸
۳-۱- هدفهای تحقیق.....	۸
۴-۱- سرؤالات یا فرضیه های تحقیق (بیان روابط بین متغیرهای مورد مطالعه).....	۹
۵-۱- چهارچوب نظری و پیشینه تحقیق.....	۹
۶-۱- استراتژی پژوهش.....	۱۰
۷-۱- روش تحقیق یا رویکرد پژوهشی.....	۱۰
۸-۱- روش پژوهش یا روش گرد آوری اطلاعات.....	۱۰
۹-۱- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات.....	۱۱
۱۰-۱- واژه های کلیدی.....	۱۱

فصل دوم: بیوگرافی و معرفی آثار هارولد پینتر

مقدمه	
۱-۲- بیوگرافی و معرفی آثار هارولد پینتر در دوران زندگی وی.....	۱۵

- ۲-۲- نویسندگان که بر پینتر تأثیر گذاشته اند..... ۲۲
- ۳-۲- سبک در آثار پینتر..... ۳۱
- ۴-۲- پینتر و «کمدی آزاردهنده»..... ۳۴
- ۵-۲- ساختمایه های ارسطویی «تم- طرح- کاراکتر- دیالوگ»..... ۳۶
- ۶-۲- مدرنیسم و رئالیسم در آثار پینتر..... ۳۹
- ۷-۲- نگاهی به سه اثر پینتر..... ۴۲
- ۱-۷-۲- مستخدم ماشینی..... ۴۲
- ۲-۷-۲- درد خفیف..... ۴۳
- ۳-۷-۲- بازگشت به خانه..... ۴۴

فصل سوم: زبان و تکنیک های زبانی در آثار پینتر

مقدمه

- ۱-۳- زبان پینتر..... ۵۰
- ۱-۱-۳- گفتگو در نمایشنامه های پینتر..... ۵۲
- ۲-۳- تکنیک های زبانی پینتر..... ۶۱
- ۱-۲-۳- تکرار..... ۶۱
- ۲-۲-۳- صوت..... ۶۶
- ۳-۲-۳- ریتم..... ۶۸
- ۴-۲-۳- حرکت از محسوس به نامحسوس..... ۷۱

- ۷۳ ..... ۵-۲-۳ استفاده از سمبولیسم و بیان سمبولیک
- ۷۵ ..... ۶-۲-۳ به دنبال حقیقت رفتن
- ۷۶ ..... ۷-۲-۳ بده- بستان کلامی یا کلام در برابر کلام
- ۷۷ ..... ۸-۲-۳ نوشتن برش های نمایشی
- ۷۸ ..... ۹-۲-۳ حشو
- ۷۹ ..... ۱۰-۲-۳ استعاره و مجاز
- ۸۷ ..... ۱۱-۲-۳ ضربان های فاصله انداز در دیالوگ: «مکث ها» و «سکوت ها»
- ۸۸ ..... ۱-۱۱-۲-۳ مکث و سکوت از دیدگاه فلسفی

فصل چهارم: مکث و سکوت و انواع آن

مقدمه

- ۹۵ ..... ۱-۴ مکث
- ۹۶ ..... ۱-۱-۴ انواع مکث
- ۹۶ ..... ۲-۱-۴ کاربرد مکث به مفهوم شکست ارتباط
- ۱۰۰ ..... ۳-۱-۴ کاربرد مکث به مفهوم گریز به درون و فرو رفتن در خود
- ۱۰۳ ..... ۴-۱-۴ کاربرد مکث به مفهوم درگیری درونی شخصیت
- ۱۰۶ ..... ۵-۱-۴ کاربرد مکث برای ایجاد تعلیق
- ۱۰۹ ..... ۶-۱-۴ کاربرد مکث برای عوض کردن حرف و یا موضوع
- ۱۱۳ ..... ۷-۱-۴ کاربرد مکث برای تأکید بر دیالوگ یا حرکت بعد

- ۸-۱-۴- به کارگیری مکث در مواقعی که شخصیت از جواب دادن در می ماند و بلا تکلیف است..... ۱۱۵
- ۹-۱-۴- به کارگیری مکث به مفهوم خودسانسوری..... ۱۱۷
- ۱۰-۱-۴- به کارگیری مکث به مفهوم تسلیم..... ۱۱۹
- ۱۱-۱-۴- به کارگیری مکث وقتی که شخصیت حرفی برای گفتن ندارد..... ۱۲۰
- ۱۲-۱-۴- کاربرد مکث برای پنهان کردن یک مطلب در کلام..... ۱۲۲
- ۱۳-۱-۴- کاربرد مکث به دلیل درگیری ذهنی گوینده..... ۱۲۳
- ۱۴-۱-۴- کاربرد مکث برای نشان دادن حماقت و نادانی گوینده..... ۱۲۶
- ۲-۴- سکوت و جنبه های زبانی..... ۱۳۰
- ۳-۴- سکوت در آثار پینتر..... ۱۳۵
- ۴-۴- کاربرد سکوت در نمایشنامه های پینتر..... ۱۳۹
- ۱-۴-۴- کاربرد سکوت برای ایجاد حس سکون و کشدار بودن زمان..... ۱۳۹
- ۲-۴-۴- کاربرد سکوت به مفهوم به بن بست خوردن موضوع مورد بحث در یک صحنه..... ۱۴۲
- ۵-۴-۴- کاربرد سکوت به مفهوم درگیری درونی شخصیت..... ۱۴۴
- ۶-۴-۴- کاربرد سکوت برای ایجاد تعلیق..... ۱۴۷
- ۷-۴-۴- کاربرد سکوت به برای عوض کردن حرف و یا موضوع..... ۱۴۸
- ۸-۴-۴- کاربرد سکوت برای تأکید بر دیالوگ یا حرکت بعد..... ۱۴۹
- ۹-۴-۴- به کارگیری سکوت در مواقعی که شخصیت از جواب دادن در می ماند و بلا تکلیف است..... ۱۵۲
- ۱۰-۴-۴- به کارگیری سکوت به مفهوم تسلیم..... ۱۵۵

۱۱-۴-۴- به کارگیری سکوت برای پنهان کردن یک مطلب در کلام..... ۱۵۷

فصل پنجم: نتیجه گیری

۱-۵- نتیجه گیری ۱۵۹

پروژه عملی

نمایشنامه فریاد سکوت ۱۶۹

منابع و مأخذ ۱۸۸

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد تهران مرکزی
دانشکده هنر و معماری

این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشکاه تهیه شده است

نام واحد دانشگاهی : تهران مرکزی کد واحد : ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه : ۱۰۱۶۰۱۰۳۸۶۱۰۰۱
عنوان پایان نامه کارشناسی ارشد : بررسی های نشانه های غیر کلامی (مکث، سکوت) در آثار نمایشی با نگاهی به سه اثر هارولد پینتر	
نام و نام خانوادگی دانشجو: نازنین زند شماره دانشجویی : ۸۷۱۰۹۰۲۴۹۰۰ رشته تحصیلی : نمایش (ادبیات نمایشی)	تاریخ شروع پایان نامه : ۸۹/۱۰/۲۲ تاریخ اتمام پایان نامه : ۹۰/۶/۰۳
استاد / استادان راهنما : دکتر رحمت اله امینی استاد / استادان مشاور : دکتر مجید سرسنگی	
آدرس و شماره تلفن : خ دولت / خ جهانتاب / کوچه کاوه / پ ۱۲ / واحد ۷ / ۰۹۳۶۲۰۱۱۱۶۵ / ۲۲۵۴۸۶۸۲	
<p>چکیده پایان نامه :</p> <p>پینتر یکی از مهمترین نویسندگان صاحب سبک قرن بیستم است. جنگ جهان سوز دوم تأثیر شگرفی در هارولد پینتر و آثارش گذاشت و پاره پاره نویسی، وحشت، تنهایی، اضطراب و تشویش را به همراه داشت؛ چرا که یهودیان به عنوان اقلیتی مذهبی همواره درگیر دو حس آوارگی و انزوا بوده اند. در تصویر پینتر از جهان، وضعیت انسان دشوار است، جهان جای امنی نیست. شخصیت های وی در یک اتاق هستند، بیرون و درون اتاق هر دو زیر سایه ی تهدید می باشد و هر لحظه این امکان وجود دارد که انسان با درماندگی و تنهایی رعب آوری رها شود. این دلهره و اضطراب بر تجربه ی یک یهودی در اروپای هیتلری استوار است. تئاتر پینتر؛ تئاتر زبان است. پینتر در ساخت و پرداخت زبانش از تکنیک های مختلفی استفاده می کند که هر کدام دارای بار دراماتیک خاص خود است؛ تکرار، صوت، ریتم و حشو و ...</p> <p>هدف فهمیدن این نکته ی مهم است که این تکنیک ها و نشانه های غیر کلامی (مکث و سکوت) از چه طریقی باعث تام و تمام شدن فضای کلامی متن های وی می شود. در این مسیر از منابع مختلفی استفاده شده است از جمله؛ کتاب هایی مربوط به بررسی زندگی نامه ی هارولد پینتر، کنکاش در مورد زبان شخصیت های وی، استفاده از مقالات و مصاحبه های چاپ شده. آخر اینکه مسئله ی زبان برای پینتر، امری حیاتی است. زبان در آثار وی برای رساندن مفهوم و رابطه به کار نمی رود؛ بلکه برای بیان جدایی طبیعی آن ها از یکدیگر است. او از کلام برای سرپوش گذاشتن بر نیات و درونیات شخصیت ها استفاده می کند، در واقع کلام ها راه فراری است از آنچه که شخصیت ها را می آزارد.</p> <p>در این پایان نامه تلاش بر این است که مکث و سکوت را تنها دو کلمه نخوانیم بلکه به کارکرد آن ها بین دیالوگ ها یا کنش بین شخصیت ها بیاندیشیم چرا که مکث و سکوت ها خود سخن هستند که با علائم غیر شفاهی مفهومی را القاء می کنند.</p>	

تاریخ و امضاء

مناسب است
 مناسب نیست

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه

مقدمه

معمولاً نمایشنامه‌هایی که از سال ۱۸۷۷، به بعد نوشته شده، مدرن تلقی می‌شود. تمامی نمایشنامه‌های مدرن به طریقی موقعیت و شرایط سخت و ناخوشایند زندگی انسان را در دوران علم و صنعت، مورد توجه قرار داده است.

عصر امروز؛ عصر اضطراب، عصر عذاب روحی، عصری که انسان نه تنها در معرض جنگ و کشتار، قحطی و انهدام قرار دارد بلکه از مسائلی درونی از قبیل یأس فلسفی، فروپاشی هویت، بی‌معنی بودن وجود خویش که به همان اندازه وحشتناک است، رنج می‌برد.

نمایشنامه‌نویسان عصر حاضر، هر کدام به سهم خود با گفتگوی نمایشی برخوردار از متفاوت داشته‌اند و این امر متأثر از دید متفاوت آن‌ها نسبت به موقعیت انسان در جهان و به تبع آن شخصیت و پیرنگ در یک اثر نمایشی است.

کلام علاوه بر معنای تحت‌اللفظی، بالقوه دارای نیروهایی است که نویسنده در یک اثر با کنار هم قرار دادن این نیروها، احساس خاص دراماتیک مورد نظر را علاوه بر مفهوم کلمات و جمله به مخاطب منتقل می‌کند. نیروهای بالقوه موجود در کلام عبارتند از:

صوت، ریتم، آهنگ جمله، ارتباط واحدهای کلامی (جمله بندی)، میزان سرعت، مکث‌ها و سکوت‌های حساب شده در فواصل. در واقع واژگان نمایشی، نمود یا حالت بالفعل ترکیب دراماتیک و آگاهانه‌ی معانی، نیروها و امکانات موجود در کلام است.

یکی از امکان‌های موجود در کلام، نشانه‌های غیر کلامی «مکث و سکوت» می‌باشد که بعضی از نویسندگان دوره‌ی جدید با تأکید بر آن برای دستیابی به زبان نمایشی نو، از آن سود جستند.

از نظر آن ها، مکث و سکوت، حاوی بار دراماتیک اند. ارزش مکث و سکوت در نمایشنامه های عصر حاضر، گاهی با دیالوگ ها برابری می کند و چه بسا بار معنایی بیشتری از کلام را با خود حمل می کنند و گاهی از کلام به مراتب گویاترند.

مکث ها و سکوت ها؛ لحظاتی است پر از احساس و تخیل و اندیشه که در هر یک از آن ها حقیقتی پنهان است. این لحظات کوتاه بیش از هر کلام و یا حرکتی، انگیزه های شخصیتی را آشکار کرده و حس و معنای مورد نظر نویسنده را با زبان بی زبانی به مخاطب منتقل می کنند.

یک نویسنده با شناخت مکث و سکوت می تواند از این ابزار جدید و پر قدرت در راه رسیدن به هدف نمایشنامه سود جسته و بهتر و سریع تر شخصیت های نمایشنامه اش را معرفی کند. از سوی دیگر یک کارگردان و یا یک بازیگر، با شناخت و تحلیل درست از انواع مکث و سکوت، هدف اثر نمایشی را در یک اجراء بهتر و تأثیرگذارتر می نماید.

پیتر، نویسنده ای است که فجایی از زندگی انسان را در غرب با پیشرفته ترین و ابتکاری ترین تکنیک های تئاتری به نمایش گذاشته است. او عمیق ترین مسائل فکری، اجتماعی و انسانی را با نوآوری های تکنیکی بیان کرده است و آثاری به وجود آورده که هم از نظر محتوا و هم از نظر تکنیک برای ما قابل استفاده است چرا که وی موقعیت های پوچ زندگی انسان را در این دنیای پست که زندگی روزمره ی بسیاری از آدم هاست، نشان می دهد و از این روست که شخصیت های وی؛ عکس العمل قرن بیستم نسبت به مسأله ی پوچی و مسائلی از قبیل از خودبیگانگی و تنهایی انسان در آن هاست.

نمایشنامه های پیتر، به خاطر مکث ها و سکوت هایی که بین صحبت ها اتفاق می افتد، قابل توجه هستند چرا که در نمایشنامه های وی اضطراب، دلهره، ترس و تهدید اهمیتی بیش از خود انسان پیدا می کند و پیش از آن که مرگ دفتر زندگی انسان را بریندد، وجود انسان از اضطراب لبریز می شود.

آثار پینتر به سبب استفاده از مکث و سکوت و نقش مهمی که این دو در ترسیم فضا و ارائه درونیات شخصیت هایش بر عهده داشته، میدان وسیعی را برای بررسی مکث و سکوت فراهم آورده است که در جهان نمایشی تأثیری تکان دهنده دارند.

بیتتر، نویسنده ای است که فجایعی از زندگی انسان را در غرب با پیشرفته ترین و ابتکاری ترین تکنیک های تئاتری به نمایش گذاشته است. او عمیق ترین مسائل فکری، اجتماعی و انسانی را با نوآوری های تکنیکی بیان کرده است و آثاری به وجود آورده که هم از نظر محتوا و هم از نظر تکنیک برای ما قابل استفاده است.

یکی از امکان های موجود در کلام؛ نشانه های غیر کلامی «مکث و سکوت» می باشد که بعضی از نویسندگان دوره ی جدید با تأکید بر آن برای دستیابی به زبان نمایشی نو، از آن سود جسته اند.

در این بخش به بیان مسأله تحقیق، اهمیت و طرح سؤالاتی پیرامون موضوع رساله و همچنین اهداف مطرح شده می پردازیم.

فصل اول: کلیات طرح

۱-۱- بیان مسأله تحقیق

این رساله؛ تلاشی است در بررسی تکنیک های زبانی و نشانه های غیر کلامی (مکث، سکوت) در نمایشنامه های پینتر به عنوان یکی از تأثیرگذارترین جریان های درام قرن بیستم؛ چرا که بررسی این تکنیک ها و نشانه ها گویای این مهم هستند که چطور پینتر فضای کلامی متن خود را شکل می دهد.

رمزگشایی و کشف عناصری مانند؛ زبان، ترس، تهدید و دلهره و... در آثار پینتر یکی از موضوعات دیگر این پژوهش است.

هم چنین هدف پینتر از به کار بردن این نشانه های غیر کلامی چه بوده و این تکنیک های دراماتیک از نظر کاربرد زبانی دارای بار دراماتیک خاص خود می باشند یا خیر.

در ادامه به بررسی انواع مکث ها و سکوت ها پرداخته می شود، از جمله:

- کاربرد مکث به مفهوم شکست در ارتباط / درگیری درونی شخصیت / برای تأکید بر دیالوگ یا حرکت بعد / به کارگیری مکث در مواقعی که شخصیت از جواب دادن درمی ماند و بلا تکلیف است و غیره...

- سکوت دارای همان مفاهیم و کاربردهای ذکر شده برای مکث است، اما به دلیل طولانی تر بودن زمان آن نسبت به مکث دارای دو کاربرد دیگر نیز هست.

- کاربرد سکوت برای ایجاد حس سکون و کشدار بودن زمان / به مفهوم به بن بست خوردن موضوع مورد بحث در یک صحنه و غیره...

در بخش های مختلف این رساله به کارکرد هر کدام از این نشانه های غیر کلامی، به تفصیل پرداخته خواهد شد.

۱-۲- اهمیت موضوع تحقیق و دلایل انتخاب آن

گفتگوهای پینتر به سبب دارا بودن ویژگی های زبان ایزورد؛ دیالوگ های کوتاه و اکثراً بی ربط، ناتمام بودن بسیاری از مکالمات، بحث های تکراری بر سر چیزهای بی اهمیت و مسائل پیش پا افتاده، خیلی سریع توجه مخاطب امروزی را به خود جلب می کند.

استفاده از زبان به عنوان وسیله ای است؛ برای نشان دادن وضعیت عبث و مضحکی که انسان امروز در آن گرفتار آمده است که زیر این پوشش عبث، حقیقت دردناکی نهفته است و آن؛ بی بردن به ناتوانی زبان برای برقراری ارتباط انسانی است.

فهمیدن این نکته، مهم است که نشانه های غیر کلامی (مکث ها و سکوت ها) از چه طریقی باعث تام و تمام شدن زبان نمایشی هارولد پینتر شده است.

۱-۳- هدفهای تحقیق

مهمترین هدف اینجانب برای انتخاب این موضوع؛ این است که آثار پینتر به خوبی منعکس کننده ی موقعیت انسان قرن حاضر است؛ چرا که نمایشنامه های وی کوششی است برای آگاه ساختن انسان امروز از واقعیت نهایی وضع وی؛ بی معنایی زندگی و حرکتی است تا بار دیگر انسان را نسبت به زندگی کهنه، تکراری، مکانیکی هشدار دهد.

تم اکثر آثار وی؛ تشویش، اضطراب بشر، تنهایی، ترس موهوم و مبهم است؛ چرا که شخصیت های وی، انسان هایی هستند که ارتباطشان با جهان پیرامون خود و جهان بالا قطع شده و گرفتار یأس فلسفی اند.

از این رو هدف در این رساله؛ رسیدن به طرح درام پردازانه ی پیتر است که توانسته با استفاده از مکث ها و سکوت ها، معنای موقعیتی را که انسان امروز در آن گرفتار است، بیان دارد.

۴-۱- سوالات یا فرضیه های تحقیق (بیان روابط بین متغیرهای مورد مطالعه)

در این پژوهش سعی داریم فرضیه های بنیادین را مطرح کنیم و تلاش خواهیم نمود تا در مسیر این طرح، این فرضیه ها را اثبات کنیم.

دیالوگ در نمایشنامه های پیتر؛ اغلب صحبت های پراکنده و فاقد ارتباط منطقی است و زبانی که باید وسیله ی ارتباط انسانی قرار گیرد، خود مانع جدی این ارتباط است.

- آیا زبان در آثار پیتر از اصلی ترین عوامل فضا سازی کلامی در نوشته های وی است؟

- آیا دیالوگ های پیتر، ویژگی اصلی دیالوگ که همانا برقراری ارتباط است را دارا می باشد؟

- آیا انعکاس شرایط زندگی پیتر خصوصاً جنگ جهان سوز دوم در آثار پیتر وجود دارد؟

- آیا در پس هر مکث و سکوت به کار رفته، معنایی حساب شده و زیر متنی وجود دارد؟

- آیا آثار وی نمایانگر انسان معاصر گرفتار در عصر ماشینیزم است؟

۵-۱- چهارچوب نظری و پیشینه تحقیق

آن چه در بررسی های به عمل آمده در بهره گیری از کتب، مقالات و رایانه به دست آمده، محدود به چند مقاله و کتب پراکنده بود که در فصل های رساله از آن ها استفاده شده است.

مطالبی که عمدتاً در طی سالیان گذشته پیرامون آثار نمایشی و بیوگرافی هارولد پیتر گردآوری شده است؛ بیشتر شامل زندگی نامه، معرفی اجمالی آثار و چاپ نمایشنامه های ایشان و تحلیل و بررسی موضوعی

نمایشنامه های خاصی از وی می باشد، با این حال درباره ی استفاده از مکث، سکوت و یا جنبه های زبانی در آثار هارولد پینتر، مطالب و پیشینه ی خاصی موجود نمی باشد و تلاشی که صورت پذیرفته؛ نگاهی به کارکرد مکث ها، سکوت ها و تکنیک های زبانی پینتر است که در باب این موضوع در گذشته، حرکتی جدی صورت نگرفته و بی تردید، نبود منابع مکتوب نیز یکی از مشکلات است.

۱-۶- استراتژی پژوهش

این تحقیق به روش کتابخانه ای انجام شده است. با توجه به این که هدف؛ دستیابی به چگونگی کارکرد نشانه های غیر کلامی در آثار نمایشی پینتر است، بی تردید مطالعه ی آثار و هم چنین مکتوباتی که در این خصوص گردآوری می شود، مهمترین شیوه در بررسی موضوع است.

در مسیر نگارش این پژوهش از منابع مختلفی استفاده شده از جمله مهمترین این منابع عبارتند از:

۱. کتاب های مربوط به نمایشنامه نویسی.

۲. کتاب های تحلیلی در مورد هارولد پینتر و نمایشنامه نویسی قرن بیستم.

۳. مقاله های مربوط به موضوع.

۴. رساله ها و پژوهش های پیرامون موضوع.

۵. نمایشنامه های پینتر.

۱-۷- روش تحقیق یا رویکرد پژوهشی

روش تحقیق پژوهش به صورت توصیفی می باشد.

۱-۸- روش پژوهش یا روش گرد آوری اطلاعات

به صورت کتابخانه ای می باشد.

۹-۱- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

در این رساله هدف؛ جست و جو در آثار نمایشی پیتر و شناخت و مقایسه ی نشانه های غیر کلامی در آثار وی است که بررسی موضوع پژوهش از زوایای مختلف است.

۱. بررسی زندگی نامه ی هارولد پیتر.

۲. کنکاش در مورد زبان شخصیت های وی.

۳. بررسی مقالات و کتبی که در این خصوص به چاپ رسیده است.

۴. تحلیل نمایشنامه هایی که بیشترین بهره را از نشانه های غیرکلامی (مکث، سکوت) برده است.

۵. استفاده از مصاحبات چاپ شده در مقالات.

۱۰-۱- واژه های کلیدی

❖ ابزورد

❖ تکرار

❖ ریتم

❖ صوت

❖ استعاره و مجاز

❖ حشو

❖ مکث

❖ سکوت

هارولد پینتر؛ نمایشنامه نویس، فیلمنامه نویس، رمان نویس و کارگردان تئاتر در دهم اکتبر ۱۹۳۰م، در محله ی «هاکنی»، واقع در شمال لندن متولد شد. پدرش جک پینتر؛ خیاط لباس های زنانه بود و مادرش فرانسز خانه دار. خانواده ی پینتر جزء یهودیان مهاجر با ریشه های اسپانیایی یا پرتغالی بودند و نام اصلی پینتر در واقع «پینتو» بود، داپینتو یا داپینتا . اصلیت یهودی پینتر تأثیر به سزایی در پاره پاره نویسی او داشته است؛ چرا که یهودیان به عنوان اقلیتی مذهبی همواره در گیر دو حس آوارگی و انزوا بوده اند.

در نوزدهم سپتامبر ۱۹۵۰، بخت با او یار شد و اولین اجرای حرفه ای اش را در «نمایش Football Pobl Focus On» به سرانجام رساند که یک سریال تلویزیونی بود و به عنوان بازیگر حرفه ای با بی. بی. سی قرارداد می بندد و موضوع آن نمایش؛ شرط بندی در مسابقات فوتبال بود. پینتر در سال ۱۹۵۶، نمایشنامه های «جشن تولد» و «مستخدم ماشینی»، را به رشته تحریر درآورد که مورد توجه منتقدان قرار می گیرد . از سال ۱۹۷۰، به بعد، پینتر کارگردانی تئاتر را به طور جدی ادامه می دهد ؛ نمایشنامه هایش کوتاه تر می شوند و سیاسی تر و بیشتر استعاره ی ستم هستند. او خیلی زود به جناح چپ و در مبارزه برای حقوق بشر در همه ی کشورها فعال می شود. پینتر با نوشتن مقاله و نمایشنامه علیه سیاست خارجی امریکا در افغانستان و عراق مبارزه می کند . پینتر تئاتر را به عوامل بنیادی اش بازگرداند؛ فضایی بسته و گفتگوی غیرقابل پیش بینی که در آن آدم ها اسیر دست یکدیگرند و از هم پاشیده شدن را بهانه می کنند. با حداقل « طرح»، نمایشنامه از کشمکش نیرومند و قایم موشک بازیِ بیانِ متقابل شکل می گیرد. در این بخش به شناخت بیشتر درباره ی هارولد پینتر و نویسندگانی که بر وی تأثیر گذاشته اند، و در ادامه به شناسایی سبک در آثار پینتر و معرفی نمایشنامه های او و هم چنین تحلیلی از سه اثرش به نام های ۱- مستخدم ماشینی ۲- درد خفیف ۳- بازگشت به خانه می پردازیم.

فصل دوم: بیوگرافی و معرفی آثار هارولد پینتر

۱-۲- بیوگرافی و معرفی آثار هارولد پینتر^۱ در دوران زندگی وی

«هارولد پینتر؛ نمایشنامه نویس، فیلمنامه نویس، کارگردان، رمان نویس و کارگردان تئاتر در دهم اکتبر ۱۹۳۰ در محله ی «هاکنی^۲»، واقع در شمال لندن متولد شد. پدرش جک پینتر؛ خیاط لباس های زنانه بود و مادرش فرانسز خانه دار. خانواده ی پینتر جزء یهودیان مهاجر با ریشه های اسپانیایی یا پرتغالی بودند و نام اصلی پینتر در واقع «پینتو» بود، داپینتو یا داپینتا». (پینتر، ۱۳۸۲، ص ۵ و ۶).

«خانواده ی پدری پینتر از یهودیان ارتدوکس و دارای گرایش های هنری بودند، در حالی که خانواده ی مادری اش سکولار و کلیبی مسلک و شم اقتصادی قوی داشتند». (همان منبع، ص ۷).

اصلیت یهودی پینتر تأثیر به سزایی در پاره پاره نویسی او داشته است؛ چرا که یهودیان به عنوان اقلیتی مذهبی همواره در گیر دو حس آوارگی و انزوا بوده اند. پینتر در خانواده ای گسترده که سه نسل را در خود جای می داد، بزرگ شد. همه ی اعضای خانواده در خانه پدربزرگ و مادربزرگ جمع می شدند. همه از جمله هارولد جوان در مراسم نمادین عروج ملک الموت که به دنبال آن یک مکث طولانی آشکارا دراماتیک می آمد، شرکت می کردند.

پینتر در شش سالگی وارد دبستان شد و در همین زمان شروع به ساختن دیالوگ های خیالی کرد. او می گوید: "نمی دانم اگر برادران و خواهرانی داشتم، زندگی ام چه شکلی پیدا می کرد، اما یک چیز را می دانم و یک چیز را می توانم بگویم؛ آن این که من جمع کوچکی از دوستان را وقتی هشت ساله یا نه ساله بودم در

¹ -Harold Pinter

² - Hackney

باغچه ی پشتی خانه مان خلق کردم. ما یک درختچه ی یاس داشتیم با یک طاقی و پشت آن ، یک تکه زمین غیرمحصور بود. آن جا را خانه ی خود کرده بودم و دوستان خیالی را که یقیناً خواهران و برادرانم نبودند، اما مسلماً همه پسر بودند به آن جا دعوت می کردم. در این زندگی خیالی با آن ها بلند بلند صحبت می کردم... " (همان منبع، ص ۷ و ۸).

تصویر باغ پشتی در ذهن هارولد نقش بست و در رمان خود زندگی نامه اش «کوتوله ها^۱»، ردپای آن را می بینیم؛ «خورشید در حال غروب بود. یاس ها تنه ی لخت خود را روی طاقی رها کرده بودند. باغ در نور غروب می لرزید». (پیتر، ۱۳۸۲، ص ۸).

گوشه گیری و انزواطلبی هارولد، آن جا را به پناهگاهی برای عشق، گرما و امنیت تبدیل کرده بود ، اما این بهشت کودکی با شروع جنگ جهان سوز دوم در سال ۱۹۳۹، ویران شد و با خود؛ وحشت، دربه دری، تنهایی، ویرانی و مرگ را به همراه آورد، از این رو هارولد در سن نه سالگی مجبور به ترک خانه ی هاکنی شد. او همراه بیست و چهار کودک دیگر از دبستان به جان نش (یک قلعه ی نظامی) فرستاده شد. ترک ناگهانی وطن توسط این کودکان که از خانه ی امن و مهر مادری جدا شده بودند، تجربه ای دردناک و ویرانگر بود و تأثیر شگرفی در هارولد جوان و آثار آینده اش گذاشت به طوری که تا زمان مرگ هارولد بیان می کرد که وحشت بمباران هنوز وی را ترک نکرده است. آنچه امروز از این «جلای وطن» در آثار وی باقی مانده؛ تنهایی، سرگردانی، جداماندگی و احساس فقدان است که در همه ی آثارش بازتاب یافته است. پسرها باید روی نیمکت های چوبی ناراحتی می خوابیدند که در اصطبل های متروکه گذاشته شده بودند. آقای نلسون؛ معلم آن ها که همراه بچه ها از هاکنی آمده بود، یک مستبد تمام عیار بود. این آلام روحی با خبرهایی که درباره ی مرگ اعضای خانواده می رسید، شدت می یافت، اما برای هارولد، جدایی همان مرگ بود. شیرینی ملاقات های زودگذر با پدر و مادر، با رسیدن لحظه ی جدایی به تلخی می گرایید اما جدایی از خانه، در کنار تلخی ها و سرگشتگی های و احساس تبعید، یک انژ مثبت داشت که همانا لحظه ی حاد خودشناسی بود. یک بار دیگر در یکی از دیدارها، وقتی که با پدر و مادرش جای می خورد، مادر ناخواسته تکه ای از کیک خود را به او داد ، پسرها با دیدن این صحنه، شروع به متلک پرانی کردند و هارولد برای نخستین بار تنگ نظری و بی رحمی

¹ - The Dwarfs

پسرهای جدامانده از خانه را تجربه کرد. او می گوید: "به نظر من در نتیجه ی حرمان، ناکامی و سرگشتگی، انسان زشت کردارتر می شود، بس که جهان مخوف و بی رحم است". (پینتر، ۱۳۸۲، ص ۹).

تصویر قدم زدن های صبحگاهی، تصویر دریاچه، غرش دریای کورنیش؛ این ها همه در آثار وی نظیر؛

«دردخفیف^۱»، «چشم انداز^۲»، «روزگار گذشته^۳»، «مهتاب^۴»، بازتاب یافته اند، اما عمیق ترین تأثیر این دوری و جلای وطن، از دست دادن هویت، احساس زندگی در جهانی رازناک و بینابینی، در سرزمینی شگفت بود. او می گوید: "هیچ احساس ثابتی از هستی یا بودن وجود نداشت، هیچ". (پینتر، ۱۳۸۲، ص ۹).

هارولد پینتر در سن چهارده سالگی به لندن بازگشت. در لندن به مدرسه ی گرامر هاکنی داونز رفت و در آن جا با گروهی از معلمان و دانش آموزان خوش فکر، پر انرژی و به لحاظ عقلی ماجراجو، آشنا شد. نخستین تجربه اش با تئاتر، تماشای «سردونالد و لفیت» در نمایش «شاه لیر^۵» بود. در این مدرسه با آثار «کافکا^۶» و «همینگوی^۷» آشنا شد و آن ها را خواند و در تئاترهای مدرسه بازی کرد. او نقش مکبث و رومئو و چند نقش دیگر را به کارگردانی ژوزف بررلی^۸، بازی کرد که او را در انتخاب حرفه هنرپیشگی ترغیب کرد. هارولد پینتر در سال ۱۹۴۸، پس از فارغ التحصیل شدن از مدرسه به «آکادمی سلطنتی هنرهای نمایشی^۹»، رفت که پس از مدتی دریافت که از آن جا خوشش نمی آید، به همین دلیل وانم ود کرد که اختلال عصبی دارد و آکادمی را ترک کرد، در حالی که دو ترم در آن جا تحصیل کرده بود.

در سال ۱۹۴۹، دوبار به دلیل سرپیچی از خدمت نظام وظیفه جریمه شد. او می گوید: "قرار بود به زندان بیفتم. همراه خود مسواکم را به دادگاه بردم اما رئیس دادگاه اندکی دل رحم بود، بنابراین تنها جریمه شدم و در مجموع سی پوند، که خانواده ام آن را پرداخت. شاید برای جنگ بعدی دوباره فراخوانده شدم اما باز هم نخواهم رفت". (همان منبع، ص ۹).

---

¹ -A Slight Ache

² -Landscape

³ - Old Times

⁴ - Moon Light

⁵ - King Lier

⁶ - Kafka

⁷ - Hemingvey

⁸ -Joseph Brearly

⁹ -Dramatic Art Royal Academy

او پس از فرار از سربازی به سبب مخالفت با هر نوع جنگ و کشتار جمعی، در خانه به نوشتن و مطالعه پرداخت. در نوزدهم سپتامبر ۱۹۵۰، بخت با او یار شد و اولین اجرای حرفه ای اش را در «نمایش^۱» به سرانجام رساند که یک سریال تلویزیونی بود و به عنوان بازیگر حرفه ای با بی. بی. سی قرارداد می بندد و موضوع آن نمایش؛ شرط بندی در مسابقات فوتبال بود.

در سال ۱۹۵۰، موفق می شود در مجله ی «پثوتری لندن» با نام «هارولد پیتتا» اشعاری از خود چاپ کند. در سال ۱۹۵۱، دو ترم در مدرسه ی مرکزی گفتار و تئاتر تحصیل کرد. در سال ۱۹۵۲، با «ساموئل بکت^۲»، آشنا شد. وی از سال ۱۹۵۱ تا سال ۱۹۵۷، با تورهای تئاتر سنتی، سفر و نقش های تاریخی و عمدتاً شکسپیر را بازی کرد. در این سال ها با نام «دیوید بارون^۳»، بازی می کرد.

پیتتر در سال ۱۹۵۶، نمایشنامه های «جشن تولد^۴» و «مستخدم ماشینی^۵»، را به رشته تحریر درآورد که مورد مورد توجه منتقدان قرار می گیرد. در همین سال با هنرپیشه ی موفق انگلیسی به نام «ویوین مرچنت» ازدواج کرد و آن دو صاحب پسری به نام «دانیل» شدند. دانیل نویسنده و موسیقیدان شد. ویوین مرچنت در اغلب نمایشنامه های پیتتر بازی کرده است، اما ازدواج آن ها در سال ۱۹۸۰، به پایان رسید و در این سال پیتتر با «آنتونیا فریزر» که زندگی نامه نویس، تاریخ نویس و نمایشنامه نویس مشهور انگلیسی بود، ازدواج کرد.

هارولد پیتتر، در ۱۵ مه سال ۱۹۵۷، با نوشتن نمایشنامه ی «اتاق^۶»، در ظرف چهار روز که توسط دپارتمان دپارتمان هنرهای نمایشی دانشگاه بریستول اجرا شد، خود را به عنوان نویسنده تثبیت کرد.

نه سال بعد، تایمز لندن با جدیت اعلام کرد: "پیتتر با استعدادترین، جالب ترین، نگران کننده ترین و اصیل ترین شخصیت تئاتر لندن است". (پیتتر، ۱۳۸۸، ص ۱۲۲).

«جان راسل تیلور^۱»، منتقد انگلیسی، او را "نمایشنامه نویس بسیار جدی و هنرمند همیشه موفق نسل خود" خواند". (همان منبع، ص ۱۲۱).

¹ - Football Pobls Focus On

² - Samuel Becket

³ - David Baron

⁴ - The Birthday Party

⁵ - The Dumb Waiter

⁶ - The Room